

УДК 930.2:050 - 055.2 - 052(477.83/86)"1930/1939"

Віра КОЧКОДАН

*Інститут історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника***ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ЖІНОЧИХ
ТОВАРИСТВ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У 1900-1939 РР.**

Стаття присвячена висвітленню у основних українських та польських газетах Східної Галичини діяльності жіночих товариств даного регіону міжвоєнного періоду. Охарактеризовано форми, методи, результати їх праці. Здійснено порівняння відображення у періодиці діяльності українських і польських жіночих організацій.

Ключові слова: *релігійні жіночі товариства, періодика, Східна Галичина, «Діло», «Нова зоря», «Мета».*

Про релігійні жіночі товариства Східної Галичини у висвітленні періодичних видань не написано окремої монографії. Першими дослідниками праці релігійних жіночих організацій були самі дописувачі до католицьких газет. Як правило, це були священики О. Осташевський, І. Назарко, К. Янович¹ та ін. У радянській історіографії ця проблема не висвітлювалася, оскільки стосувалася «дорадянського буржуазного періоду» і влада пропагувала атеїзм. Тільки за кордоном, де панувала свобода слова, вийшла праця канадки М. Богачевської-Хом'як², українки за походженням.

Новий час для дослідження даної проблеми настав із розпадом СРСР. Окремі згадки про них, їх пресу, розглядалися науковцями у контексті діяльності світських товариств. Серед найвідоміших сучасних авторів таких праць є, О. Маланчук-Рибак³, М. Дядюк⁴, М. Павлюх⁵, З. Нагачевська⁶, О. М. Бежук⁷, Л. Потапюк⁸ (у контексті освіти), Б. Савчук⁹ та інші. Серед польських науковців це Р. Дмовський (R. Dmowski)¹⁰.

Марійське товариство пань, або Марійська дружина (далі - МД - В. К.) було одним з основних релігійних товариств у Східній Галичині. У зв'язку з цим багато газет згадувало про його діяльність. Розглянемо тільки найосновніші. Газета «Діло» — провідний часопис Галичини, її перший, найстаріший і впродовж багатьох років єдиний український щоденник, згадував у 1904 р. у про утворення у Львові «Марійського товариства пань». Головою стала Ольга Бачинська, духовним провідником — о. Тит Галущинський ЧСВВ¹¹.

Згодом містилося повідомлення, що у 1920-их рр. Марійські організації поширилися по школах, а о. Йосип Маркевич об'єднав їх у Марійське Товариство Молоді (МТМ) з центром у Львові, ставши його першим головою¹². На 1939 рік, за повідомленням газети «Діло», МТМ у Галицькій митрополії УГКЦ налічувало понад 10 000 членів у 50-ти Марійських дружинах, 35-ти Марійських кружках, 135-ти Марійських Союзах. Цікаво, бо

у газеті «Мета» під цим ж роком інформувалося, що в Галицькій митрополії УГКЦ діяли майже 250 осередків Марійських товариств (20 000 членів)¹³. Отже, половина учасників товариства припадала на молодь.

Протягом 1930-х рр. переважна більшість повідомлень про діяльність організації знаходилася у рубриці «Дописи» газети «Діло». Наприклад, вони стосувалися організації МТМ релігійних маніфестацій в честь Матері Божої у Бережанах¹⁴, Станіславові¹⁵ та багатьох інших містах.

У газеті «Мета» (український тижневик та орган Українського Католицького Союзу (УКС), який виходив у Львові між 1931-1939 рр.) була вміщена стаття про відзначення Марійською дружиною пань у 1934 р. 30-річчя свого заснування в Галичині. З цієї нагоди 2-4 листопада на базі першої західноукраїнської дівочої приватної середньої школи - рідномовної гімназії Сестер Василіянок - відбувся з'їзд Марійських дружин інтелігентного жіноцтва за участю 150 львівських і 52 «замісцевих» учасниць. Серед них були й активні члени громадських жіночих організацій краю, які представляли «Союз українок» (І. Лунева, О. Ціпановська), Товариство вакаційних осель (М. Парфецька), «Українську захоронку» (С. Ракова), а також репрезентанти жіночого католицького руху Волині. І хоч головною метою з'їзду, за словами голови, було «славлення Бога» та «поширення ідеї Марійської організації серед нашого жіноцтва», у його програмі знайшли відображення важливі для всього українського жіноцтва регіону проблеми виховно-освітнього та опікунчого характеру. Коротко подавався зміст виступів учасників. У доповідях А. Конрад («Харитативна акція»), Є. Тишинської («Історія жіночого руху та участь у ньому католицького жіноцтва»), І.-М. Янович («Марійська дружина й виховання молоді»). Найбільше уваги доповідач приділила родинному вихованню, запорукою результативності якого вважала створення в родині сприятливої для виховання атмосфери через забезпечення в ній «царювання Христа», утвердження «кріпкої віри» в Бога. Чільне місце відводила плеканню в родині братньої любові - до її членів, до свого народу, а також до людей, що «рідняться від нас поглядами, суспільним положенням, національністю»¹⁶.

Ще одним часописом, який висвітлив дану подію, стала газета «Нова зоря», заснована у Львові 1926 р. (її редактором був Осип Назарук з 1927 по 1939 рр.). Так, на сторінках газети у 1934 р. подавалася коротка історія товариства Марійських пань у світі та на українських землях. Зокрема, знаходимо цікаву деталь, що ще у 1884 році прелат о. І. Дольницький заснував М. Д. у дівочих інститутах СС. Василіянок. Потім згадувалася сьогодення кількість філій товариства (700), найчисельніша з яких знаходилася у Львові (150 осіб). Подавалися і напрямки діяльності Дружини: організація реколекцій, захоронок, участь у Службах Божих, проведення культу Євхаристійного Ісуса тощо¹⁷.

У листопаді газета розмістила статтю із детальним розпорядком святкування ювілею: Служба Божа, благословення єпископа Івана Бучка. Останній у своїй промові висловив необхідність заснування центральної

організації МД, яка має поширювати культ Пречистої Діви Марії. Потім прийшли привіти від 236 Марійських Дружин Молоді (представник о. Іриней Назарко), привіти з Перемишля, Станіславова, Золочева, Бучача, Марійських Дружин студенток у Львові. Були присутні члени із «Союзу українок», товариств «Обнови», «Просвіти», що свідчить про їх спільну діяльність із християнськими організаціями. Окремо в статтю виділена промова голови М.Д. Ольги Бачинської. Виступ був дуже інформативний, бо давав відомості про історію товариства (з 1904 р.), засновника о. Аристарха Крижанівського, кількість членкинь на початку існування (41 особа), діяльність у роки війни, складання статуту під редакцією провідника о. Тита Галушинського. Потім згадувалося заснування кількох секцій: Євхаристійної, добродійної, Дружин учениць, Дружин студенток, емісійної, рефератової (працює з дітьми), Комітет допомоги хворим, бібліотеки¹⁸.

Питання, які намагалися порушити священники на сторінках періодики щодо товариства, були як організаційними, так і стосувалися практичної сторони діяльності Дружини. Наприклад, під 1927 р. було повідомлення про 1-й з'їзд Марійських організацій у Львові. У наступних роках вміщувалися аналітичні статті про католицький жіночий рух. Їх автор о. Осип Осташевський вважав, що у сучасних умовах політизації життя, емансипації завдання християнських рухів полягає: 1) у вихованні доброї і побожної української матері, повести бій із думкою, що народжувати це зайвий тягар; 2) зміцнювати нові галузі жіночої діяльності: розробити плани господарської розбудови села, навчити жінок організованості, фаховості; 3) дозволити жінкам долучатися до політики, бо і серед жінок-святих такі були (княгиня Ольга, Катерина з Сіени та ін.), але, щоб не завдавати шкоди сім'ї¹⁹. До аналітичних можемо віднести і статтю о. Іриней Назарка ЧСВВ «Організаційні проблеми Марійської Дружини Пань». Тут він подавав короткі поради, послідовні кроки, як правильно організувати роботу товариства. Ось окремі з них:

- / гуртувати не масу, а еліту (ревних, активних, розумних жінок). Відібрати їх і обговорити на закритих «сходинах» цілі і завдання МД.;

- S зробити час кандидатури для бажаючих стати членкинями товариства. Тут іде їх вишколювання. Це досягається шляхом частих зібрань і читанням, обговоренням статуту Дружини. Під час цього вести хроніку подій та створити власний архів. Вишколення має проводити духівник спільноти;

- S наступним кроком є перехід з приватного існування у правно-публічне або акт канонічної ерекції, тобто акт церковної влади, що надає товариству характер церковної установи. Цей акт надає єпископ. Потім він іде на підтвердження до Риму, звідки приходить грамота злуки з Матірною Дружиною при колегії оо. Єзуїтів. Якщо заснована філія МД не має змоги здобути акт ерекції або не хоче цього, вона може існувати у формі кружка (молодь шкіл) або союзів (старша молодь);

•S приймати нових членкинь із кандидаток має обов'язково уповноважений представник Церкви своїм дозволом. Як вже розбудується організація, їх можна приймати на з'їздах;

•S потім треба вибрати віділ. Перший раз вибирає провідник спільноти, далі - з'їзди. Обирати потрібно тільки найкращих і час від часу змінювати їх ²⁰.

Про подальший розвиток товариства повідомляла газета «Діло». Так, у 1937 р. на сторінках газети йшла мова про з'їзд МД в Гошеві, де відбулася централізація усіх МД у т. зв. Секретаріят МД з окремим статутом (духовний провідник о. І. Назарко, голова Є. Шарко. Автор наголошує на важливості цієї події, оскільки товариство сприяло захисту прав українців²¹.

Газети «Діло», «Мета», «Нова Зоря» систематично також повідомляли своїх читачів і про діяльність товариства «Українська захоронка» (до 1912 — «Руська Захоронка»), яке було засноване 1901 р. у Львові з ініціативи Клубу Русинів для матеріальної допомоги, педагогічного нагляду й оборони від денационалізації дітей дошкільного віку з найбільш вразливих верств українського населення. Зі статей дізнаємося, що в різний час головами товариства були: В. Коцовська, Софія Рак, референткою дошкільного виховання — Марія Пастернакова. Однією з причин створення українських захоронок була спроба протистояти ополяченню українських дітей в польських дошкільних закладах. Упродовж 1920-1930-х років у рубриці «З діяльності наших товариств» дуже часто зустрічалися короткі повідомлення про участь у святах, підготовлених захоронкою²², маленьких дітей, які зачитували вірші, здійснювали вправи з рушниками.

Анонімні автори статей вказували, що це товариство працювало непомітно і тихо, а виконувало таку велику роботу в житті українського Львова. На з'їздах, які влаштовувалися щорічно, були присутні кількадесят членів, преса. Виступ голови Софії Ракової, який коротко узагальнив діяльність захорони, охопив ряд проблем: видання обідів, організація свят (матері, св. Миколая, Шевченка та ін.), створення бібліотек для учительок, влаштування півосель для дітей безробітних батьків на літо²³.

Численні повідомлення свідчать про співпрацю організації із такими товариствами як «Труд», СС Василіянками, кооперативом «Українське народне мистецтво», Товариством^{24,25} вакаційних осель, «Рідної школи» у влаштуванні передріздвяних свят.

Газета «Діло» часто подавала відомості про чисельність утримуваних захоронок. Так, до 1914 р. їх було двоє, у 1922 р. — вже 12 (переважно на передмістях Львова), а із середини 1920-х рр. «Українська Захоронка» поширила мережу стаціонарних дитячих садків на інші міста (Тернопіль, Золочів, Снятин та ін.)^{26,27}.

Отже, захоронки розвивали дитячі здібності, давали захист, опіку, а також матеріальну допомогу дітям малозабезпечених батьків та сиротам. При цьому використовувалися багаті традиції народної української педагогіки. Поле його діяльності було вужчим — стосувалося праці із дітьми

дошкільного віку, тому обсяг висвітлення менший, але мав чимало спільного з тим, як повідомляли про діяльність «Союзу українок». Наприклад, виступ голови Софії Ракової, відчит про кількість утримуваних захоронок, організаційних півосель, підготовка педагогів на курсах, організація свята Матері, св. Миколая. Кожного разу зазначалася подяка жертводавцям, особливо митрополитові А. Шептицькому²⁸.

Досить великий обсяг інформації дістаємо із вищезгаданих газет про Товариство Вакаційних Осель з осередком у Львові, яке діяло під патронатом митрополита А. Шептицького. У 1905 - 1939 роках товариство організувало для дітей у віці 7-14 років літні відпочинкові оселі у с. Милованні Товмацького повіту та в с. Коршеві Коломийського повіту. З осель щороку користалося понад 200 дітей. Головою товариства була Ольга Бачинська. Довголітні члени управи: Й. Паньківська, М. Ліщинська, М. Заячківська. Наявні статті дають змогу сказати, хто входив до управи, їх діяльність здійснювали освічені та передові жінки того часу, які склали Головний Виділ Вакаційних осель, а саме: Барвінська-Бачинська Ольга, Бережницька Олена, Вахнянинова Ольга, Левицька Софія, Макарушкова Євгенія, Федакова Марія, Цеглинська Марія. Вони ініціювали відпочинок, що базувався на засадах національного та релігійного виховання українських дітей, прищеплення почуттів поваги і любові до рідного краю, землі через використання рідної мови, поезії, пісні, ігор. Такий підхід сприяв формуванню національної свідомості наймолодших представників українського народу, а молитва та пісні духовного змісту служили основними засобами релігійного виховання дошкільнят.²⁹

Автор схвалює роботу товариства із дітьми, яке забезпечило безкоштовним відпочинком 140 українських дітей зі Львова. В Милованні (нині Тисменецький район - В. К.) була розташована «оселя», де проходили літні канікули. Ось її опис: «У великому господарському комплексі школи «Просвіти» їм відділено великий поверховий будинок. Це - сервітут, забезпечений «Вакаційним Оселям» ще тоді, коли митрополит Андрей дарував ґрунт і будинки під милованську школу. На партері кухні, харчівні, мешкання учительки, вмивальні, на поверсі спальні. Поверховий будинок увесь день, зокрема в дощ, коли на прогульку годі йти, ніби вулик. Вулик втихає тільки двічі: після сніданку й після обіду. Решту дня заповнюють дітворі забави, прогульки, руханка, спів. Діти вживають собі, кільки хочуть, харчу, чудового парку й городу господарської школи «Просвіти», прибувають за місяць по 2—6 кг. на вазі і зі сльозами в очах прощають Миловання». Газета наголошувала і на національній роботі із дітьми: навчання української пісні, мови, таким чином рятуючи їх «від денационалізації в чужих «пулкольоніях» і «орудках». Автор дуже промовистими словами завершує статтю: «Невже, коли гурт людей доброї волі помагає сотням, тисячі українців не допоможуть цьому гуртові? Варт над цим задуматись»³⁰.

Згадують на сторінках газети і співпрацю товариства з приватними особами, іншим організаціями. Зокрема, у подальшому фундаторами товариства Вакаційних осель стали відомі представники галицької інтелігенції: С. Федак, І. Боберський, М. Вахнянин, Р. Перфецький. Допомога надходила від чисельних українських громадських та фінансових товариств, як-от: «Дністер», «Краєвий Союз», «Просвіта», «Бесіда», Краєвий Соїм³¹.

Найменше у польській періодиці Східної Галичини («Kuryer Stanislaviskyy», «Gazeta Lwowska», «Kuryer Lwowsky», «Glos Kobiet Katolickich» та ін.) давалося висвітлення релігійним римо-католицьким товариствам: Содаліція Марійських пан (Sodalitoja pan Marian), Католицьке товариство жінок, (Stowarzyszenie Kobiet Katolickich). Товариство св. Соломії. Тут же зберігається цілком логічна тенденція, що про більш відомі товариства писалася багато, про менш відомі - менше. Так, відомості про них виключно інформаційного характеру — повідомлення. Наприклад, час і місце щомісячного зібрання, заклик взяти участь у Службі Божій або у виголошенні рефератів на теми: «Церква та її організація у суспільстві», «Пам'ятки про найкраще»³². Можливо, це пов'язано із світським характером газети та більшою закритістю даних товариств, діяльність виключно у своїй сфері, меншою чисельністю.

Подаємо одне з типових повідомлень: «14 листопада минулого року. Відбулися повна лекція про кооперативи на 7-ми дневних епархіальних курсах Католицького товариства жіночої молоді. У курсах взяли участь 50 дівчат, в основному очільниць 12-х повітових філій. Лекції читала референтка відділу освіти і навчання кооперативу Асоціації аграрної і господарської. На закінчення курсу єпископ вікарій Томака закликав учасників включити кооперативний рух у християнське життя»³³.

У наступних номерах згадується про влаштування вечорів, які приносили значний дохід - 1446 злотих, 450 злотих чистого доходу. Гроші підуть на утримання вдів і сиріт, якими опікується^{34,35} товариство. У кінці завжди висловлювалася подяка усім учасникам заходу .

Багато зверталася уваги у періодиці на заснування «Католицької Акції» (далі — КА) — руху мирян для захисту основ віри і моралі, відновлення християнського розуміння родини і суспільства. КА повинна бути над усіма політичними партіями, в жодному випадкові не залежати від них. У статтях 1922 - 1925 рр. зверталася увага на енцикліку (особливий документ-звернення) папи Пія XI, який підвищив статус мирянських організацій, надаючи світським католикам право апостольської (проповідницької) праці у суспільстві нарівні з духовенством Церкви. Усі існуючі католицькі товариства увійшли як структурні підрозділи до КА. У листопаді 1930 р. кардинал А. Гльонд проголосив створення Генерального Інституту Католицької Акції (далі - ГІКА), який поширював свою владу і на Східну Галичину. Його друкованими органами стали часописи: «Ruch Katolicki» (Католицький Рух), «Misterim Christi» (Хрестове Таїнство) та «Kultura» (Культура). З них ми дізнаємося, що Директором ГІКА у Польщі обрано

єпископа С. Адамські, у Львові - Яна Поповича. Тут же містилася інформація про загальну структуру КА у Польщі, до якої входили чотири основні організації (інша їхня назва - «чотири колони»):

- Чоловіче Католицьке Товариство (Katolicki Zwi^zek M^zow - KZM);
- Жіноче Католицьке Товариство (Katolicki Zwi^zek Kobiet - KZK). Мали власний друкований орган під назвою - «Gazeta Kobiet: miesi^cznik ilustrowany»;
- Католицьке Товариство Чоловічої Молоді (Katolicki Zwi^zek Mlodziezy M^skiej - ОММ),
- Католицьке Товариство Жіночої Молоді (Katolicki Zwi^zek Mlodziezy Zenskiej - KSMZj).

Вони ж діяли на рівні церковного округу та парафії³⁶. Під 1934 р. згадується чисельність жіночих структур 250.000 осіб по всій Польщі. Вони проводили релігійну діяльність, культурні та освітні, благодійні та соціально-патріотичні заходи під гаслом «Будуємо Польщу Христа»³⁷.

Греко-католики теж долучилися до Католицької Акції у 1931 р. Із газети «Мета» дізнаємося, що створили свій керівний орган, — Генеральний Інститут Католицької Акції Греко-Католицької Галицької Церковної Провінції з центром у Львові. Його Генеральним асистентом спершу став єпископ Іван (Бучко), а згодом — єпископ Микита (Будка). Президентом Генерального Інституту КА був обраний доктор Маркіян Дзерович. Офіційним органом Генерального Інституту у Львові був журнал «Католицька Акція», який виходив у 1934 - 1939 рр. На його шпальтах публікували численні статті, що висвітлювали діяльність КА у міжвоєнний період. Редактором часопису був доктор Маркіян Дзерович³⁸.

У своїй «Хроніці» часопис подавав новини з релігійного й секулярного життя українського суспільства. «Хроніки» інформували про видавничу діяльність КА, новинки літератури та нові досягнення Акції. З часом колегія часопису Католицької Акції була розширена і до її складу ввійшли видатні українські католицькі письменники, публіцисти та журналісти, з метою провадження більш активного апостоляту серед мирян. Колегія часопису складалася з восьми спеціалізованих секцій, кожна з яких опікувалась певним напрямком 1) У справах родини; 2) У справах жінок; 3) У справах молоді; 4) У справах харитативних; 5) У справах виховання; 6) У справах преси; 7) У суспільних справах³⁹.

Католицька Акція інформувала про створення в парафіях Львівської архієпархії католицьких товариств для молоді, проведення реколекцій, лекцій та курсів для чоловіків і жінок, організованих Генеральним Інститутом. У 1934 р. виникла Католицька Акція Української Жіночої Молоді (КАУЖМ), яка наприкінці цього ж року нараховувала 48 секцій у Львівській архієпархії. Очолила КАУЖМ доктор Ксенія Захаріяевич¹.

Отже, аналіз періодики дав змогу виявити по-перше, у власне релігійних газетах («Нова Зоря», «Мета» та ін.) діяльність жіночих товариств християнського спрямування висвітлена більше, ніж у світських, загальноінформаційних, що цілком закономірно. У перших ми зустрічали не тільки повідомчі, але й аналітичні статті, які були покликані якісно розвинути діяльність організацій. По-друге, більші товариства (Марійська дружина пань, Українська захоронка) висвітлювалися на сторінках газет частіше. По-третє, як польські, так і українські газети акцентували більшу увагу на своїх релігійних жіночих організація, приділяючи меншу увагу або взагалі ігноруючи всі інші. По-четверте, завдяки статтям вдалося прослідкувати мету, структуру, форми діяльності товариств.

¹ Янович. К. Дещо про Католицьку Акцію Української Жіночої Молоді (КАУЖМ) / К. Янович // Католицька Акція. - 1934. - Ч. 1. — С. 10-12.

² Богачевська-Хом'як М. Біле по білому. Жінки в громадському житті України 1884 - 1939 / М. Богачевська-Хом'як. - К.: Либідь, 1995. — 434 с.

³ Маланчук-Рибак О. Ідеологія і суспільна практика жіночого руху на західноукраїнських землях ХІХ - першої третини ХХ ст.: типологія та європейський культурно - історичний контекст : Монографія / О. Маланчук-Рибак - Чернівці : Книги - ХХІ, 2006.- 500 с.

⁴ Дядюк М. С. Жіночі організації Східної Галичини в контексті польсько-українського протистояння під час Першої Світової війни і у повоєнний період / М. С. Дядюк // *Ucrainika Polonica*. — Вип. 1 — С. 221-235.

⁵ Павлюх М. Зародження польської жіночої преси у Львові та Галичині : політичні економічні суспільні умови та історіографічні особливості польського пресознавства (1840 - 1939) / Марія Павлюх // *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. — 2011. — Вип. 34. — С. 168—180.

⁶ Нагачевська З.І. Педагогічна думка і просвітництво у жіночому русі Західної України (друга половина ХІХ ст. - 1939 р.) / Зіновія Іванівна Нагачевська. - Івано-Франківськ : Підприємство Третяк І.Я., 2007. - 764 с.

⁷ Бежук О. М. Роль церкви та громадських інституцій у справі опіки дітьми в Галичині на початку ХХ століття / О. М. Бежук // *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького*. - Том 13. - № 3 (49). - 2011. - С. 32-37.

⁸ Потапюк Л. М. Жіночий рух та освіта на Західній Україні: історико-педагогічний аспект / Лілія Миколаївна Потапюк // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. - Вінниця, 2010. - № 6 (93). - С. 15 - 19.

⁹ Савчук Б. Жіноцтво в суспільному житті Західної України (остання третина ХІХ ст. - 1939 р.) / Борис Савчук. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. - 280 с.

¹⁰ Dmowski R. «Podlaski Miesi^cznik Katolicki» Jako zrodlo do historii regionu / R. Dmowski // *Slavia Orientalis*. - 1994. — S. 171-181.

¹¹ Нове католицьке товариство // *Діло*. - 1904. - 11 листопада. - С. 4.

¹² Марійське товариство молоді // *Діло*. - 1925. - 2 грудня. - С. 3.

- ¹³ Дещо із діяльності Марійських дружин // Мета. - 1939. - 6 грудня. - С. 4.
- ¹⁴ Молебня Марійського товариства // Діло. — 1935. — 19 лютого.
- ¹⁵ Святочна академія в честь Матері Божої // Діло. — 1939. — 3 січня.
- ¹⁶ З'їзд Марійських дружин інтелігентного жіноцтва // Мета. - 1934. - 4 листопада. - С. 2.
- ¹⁷ Жіноча еліта // Нова зоря. - 24 червня. - 1934. - С.7.
- ¹⁸ Ювілейний з'їзд Марійських Дружин Пань у Львові // Нова зоря. - 8 листопада. - 1934. С. 3-4.
- ¹⁹ Осташевський О. Католицький жіночий рух / о. Остап Осташевський // Нова зоря. -1934. - 26 червня. - С. 4-5; 8 липня. - С. 3-6.
- ²⁰ Назарко І. Організаційні проблеми Марійських Дружин Пань / о. Іриней Назарко ЧСВВ // Нова зоря. - 1934. - 15 листопада. - С. 4; 18 листопада. - С. 4.
- ²¹ З діяльності Марійських Дружин // Діло. - 1937. - 3 червня. - С. 4.
- ²² Свято найменших. Загальні збори товариства «Українська захоронка» у Львові // Діло. - 23 червня - 1926.- С. 4.
- ²³ Як працюємо для наших найменших. Загальні збори Товариства «Українська Захоронка» // Діло. — 1935. — 13 квітня. - С. 3.
- ²⁴ Загальні збори Товариства «Українська Захоронка» у Львові // Діло. — 1933 . — 24 червня. - С. 4.
- ²⁵ З діяльності «Української Захоронки» у Львові. Свято найменших // Діло. — 1926. — 23 червня. - С. 3.
- ²⁶ Загальні збори товариства «Українська захоронка» у Львові // Діло. - 13 квітня. - 1935. - С. 3.
- ²⁷ Дещо із діяльності Української захорони // Діло. - 1926. - 18 травня. — С. 3.
- ²⁸ Перед відвіданими Св. Миколая // Діло. — 1938. — 18 грудня. - С. 3.
- ²⁹ Із діяльності Товариства Українська захоронка // Діло. - 4 липня. - 1921.- С. 4.
- ³⁰ Далекий О. Дві дитячі півоселі. Як 140 українських дітей віджило в сонці і повітрі / Остап Далекий // Діло. - 4 вересня. - 1938. - С. 3.
- ³¹ Співпраця наших товариств // Мета. - 8 листопада. - 1932.- С. 2.
- ³² Sodalitqja Pan Marian // Kurjer Stanislawowski. —1936. — 4 pazdziernika. — S. 5. Katolickie spoleczenstwo kobiety // Kurjer Stanislawowski. — 1936. — 15 listopada. — S. 4.
- ³³ Udzial kobiet w ruchu spoldzielczym wzrasta // Gazeta Lwowska. - 1905. - 5 stycznia. - С. 3.
- ³⁴ Z dzialalnosci Towarzystwa sw. Salomii // Gazeta Lwowska. - 1911. - 8 Lutego. - С. 3.
- ³⁵ Z dzialalnosci Towarzystwa sw. Salomii // Gazeta Lwowska. - 1920. -. 10 Grudnia - С. 4.

³⁶Беген О. Католицька Акція як мирянський рух в УГКЦ (1930-1939) [електронний ресурс]/ Олег Беген - Режим доступу: <http://www.laityugcc.org.ua/istoriia-mirianskiruxiv/articles/katolicka-akciia-iak-mirjanskij-rux-v-ugkc-19301939.html>.

³⁷Дзерович М. Праця Католицької Акції на нашім ґрунті / М. Дзерович // Католицька Акція 1 (6) (1936). - С. 1-5.

³⁸Дзерович М. Сучасні завдання української інтелігенції / М. Дзерович // Мета. - 17 (1934). - С. 7.

³⁹Хроніки // Католицька Акція. - № 21 (1936). - С. 4. Хроніки // Католицька Акція № 2 (7) (1936). - С. 3. Католицька самосвідомість // Мета. - 1934. - С. 7. Українська Католицька преса // Мета. - 1936. - С. 3.

Vira KOCHKODAN

PERIODICALS ABOUT THE ACTIVITIES OF RELIGIOUS WOMEN'S SOCIETIES IN EASTERN GALICIA 1900-1939.

The article is devoted to coverage of major Ukrainian and Polish newspapers Eastern Galicia of women's associations in the region interwar period. The characteristic forms, methods, results of their work. Comparison display in periodicals of Ukrainian and Polish women's organizations.

Keywords: *religious women's societies, Periodicals Eastern Galicia, "Delo", "New Dawn" "Meta".*

Вера КОЧКОДАН

ПЕРИОДИЧЕСКИЕ ИЗДАНИЯ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕЛИГИОЗНЫХ ЖЕНСКИХ ОБЩЕСТВ ВОСТОЧНОЙ ГАЛИЦИИ В 1900-1939 ГГ.

Статья посвящена освещению в основных украинских и польских газетах Восточной Галиции деятельности женских обществ данного региона межвоенного периода. Охарактеризованы формы, методы, результаты их труда. Проведено сравнение отражение в периодике деятельности украинских и польских женских организаций.

Ключевые слова: *религиозные женские организации, периодика, Восточная Галиция, "Дело", "Новая заря", "Цель".*